

Življenje in delo botanika Gabrijela Tomažiča (1899-1977)

Life and work of botanist Gabrijel Tomažič (1899-1977)

DUŠAN ROBIČ¹, TONE WRABER²

¹ Pugljeva 27, SI-1000 Ljubljana

² Oddelek za biologijo Biotehniške fakultete, Večna pot 111, SI-1000 Ljubljana

Izveček: Avtorja predstavljata življenje, delo in bibliografijo botanika in prvega slovenskega fitocenologa Gabrijela Tomažiča (Roč pri Buzetu, 23. 3. 1899 - Vrhnika, 12. 5. 1977). Na ljubljanski univerzi je 1928 diplomiral iz biologije, 1940 pa promoviral za doktorja znanosti z disertacijo o združbah borovih gozdov v Sloveniji. Poleg gozdne vegetacije je preučeval tudi združbe travišč. Od 1929 do upokojitve 1. 1. 1973 je kot asistent, docent in izredni profesor deloval na ljubljanski univerzi. Poleg znanstvenih je objavjal tudi strokovne in poljudnoznanstvene članke ter sodeloval pri botaničnih priročnikih in učbenikih. Zlasti po 2. svetovni vojni je za gozdarsko prakso raziskoval gozdne združbe v raznih območjih Slovenije.

Abstract: The authors describe life, work and bibliography of the first slovenian phytosociologist, the botanist Gabrijel Tomažič (Roč near Buzet, 23. 03. 1899 - Vrhnika, 12. 05. 1977). He graduated in biology from the University of Ljubljana in 1928 and earned his PhD in 1940 with a dissertation on the Scotch and Black Pine forests in Slovenia. In addition to forests he also studied grassland communities. From 1929 till his retirement on 01. 01. 1973 he worked as assistant, assistant professor and as associate professor at the University of Ljubljana. He published scientific, technical and popular-science articles and contributed to botanical manuals and text-books. It was particularly after the 2nd World War that he was carrying out for forestry management research on forest communities in different parts of Slovenia.

Uvod

Stoletnica rojstva Gabrijela Tomažiča, ki je od diplome na tedanji Filozofski fakulteti leta 1928 do upokojitve 1. 1. 1973 deloval na ljubljanski univerzi, je priložnost, da поблиže predstaviva njegovo življenje, delo in bibliografijo, kar se doslej še ni zgodilo. Ob slovesu na ljubljanskih Žalah 16. 5. 1977 sta mu spregovorila tedanji predstojnik Gozdarskega oddelka A. Funkl (z besedami, ki jih je napisal D. Robič), v imenu slovenskih botanikov pa T. Wraber, s kratkim zapisom so se ga v Spominskem zborniku BF 1947-1977 II (1977) spomnili sodelavci gozdarskega oddelka Biotehniške fakultete, nakar so izšli še članki v Slovenskem biografskem leksikonu (ADAMIČ 1980), Primorskem slovenskem biografskem leksikonu (T. WRABER 1990) in Enciklopediji

Slovenije (T. WRABER 1999). Vsebinsko in obseg njegovega delovanja pri gozdarskem univerzitetnem študiju je prikazal ROBIČ (2000). Tomažičev pionirski pomen za raziskovanje slovenske, zlasti še gozdne vegetacije obravnavajo MARINČEK, PUNCER & ZUPANČIČ (1979), njegovo življenje in delo pa je v svojem pregledu fitocenoloških raziskav v Sloveniji na kratko opisal ZUPANČIČ (1997), ki je ocenil tudi Tomažičeve vegetacijske raziskave na Notranjskem Snežniku (2001). Ta je v uvodu v svoj pregled (1997) z besedami, da bi lahko o vsakem pomembnejšem fitocenologu napisali poseben prispevek, pričujoči biografsko-bibliografski članek tudi že napovedal.

Prvi avtor, posredno pa seveda tudi drugi, se zahvaljujeta gospodu Antonu Vidmarju za prepustitev tistega dela Tomažičeve zapuščine, ki se nanaša na njegovo strokovno in pedagoško dejavnost, pa tudi na izčrpana ustna sporočila o svojem tastu, ki se ga

spoštljivo spominja in s katerim je vrsto let preživel pod isto streho.

Življenjepis

Gabrijel Tomažič je bil rojen 23. marca 1899 v Roču pri Buzetu v Istri načelniku orožniške postaje Francu in Ivani, roj. Bizjak. Otroška leta je preživel v Trstu. Po očetovi smrti (23. 1. 1904) se je družina preselila na očetov rodni dom v Gradišču pri Vipavi, kjer je tudi obiskoval osnovno šolo (1905-1912). Gimnazijsko šolanje, ki ga je 1912 začel na klasični gimnaziji v Gorici, je prekinil začetek vojne z Italijo (1915). Do vpoklica v vojaško službo je pomagal pri kmečkih delih na domu, študiral in opravljal izpite na klasični gimnaziji v Ljubljani. Od 17. 1. 1917 do 29. 11. 1918 je služil v avstroogrski vojski (soška fronta, tečaj za rezervne oficirje v Mürzzuschlagu, Tirolska). Gimnazijske študije je nadaljeval kot privatist na Višji gimnaziji s slovenskim

učnim jezikom v Gorici in tam 10. 5. 1920 maturiral. 1.10. 1920 je vpisal biologijo in geografijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Med študijem se je preusmeril na izključno biološke in geološko-paleontološke predmete. Osmi študijski semester je, kot je to razvidno iz njegovega osebnega izkaza, ki ga hrani arhivsko-muzejska služba Univerze v Ljubljani (neuradno Zgodovinski arhiv in muzej Univerze v Ljubljani), opravil v poletnem semestru študijskega leta 1923/1924, nakar o njegovi nadaljnji življenjski poti do dneva diplome (15. 2. 1928) ni podatkov. Pozen datum diplome je razložljiv z njegovim izjemno skromnim gmotnim položajem, ki se je izboljšal šele z nastavitvijo za asistenta-pripravnika na Botaničnem inštitutu 21. 9. 1929, potem ko je bil že 9. 10. 1928 nastavljen kot neplačani asistent-volonter na tem inštitutu. Leta 1929 se je na Visoki šoli za kmetijstvo na Dunaju 2 meseca specializiral pri genetiku E. Tschermak-Seysenegu. Strokovni izpit za univerzitet-

Slika 1: Gabrijel Tomažič po fotografiji, objavljeni leta 1944

Slika 2: Gabrijel Tomažič v poznejših letih.

Slika 3: Prof. dr. Franc Jesenko s študenti v Dolini Triglavskih jezer 5. 7. 1924. Od leve: Dušan Beg, Srečko Baučar, Gabrijel Tomažič, F. Jesenko, France Planina. Foto F. Planina (iz njegove zapuščine, last T. Planina)

nega asistenta za botaniko je opravil pred 4-člansko komisijo na univerzi v Beogradu 5. in 6. 10. 1934. Kot pisni izdelek je predložil temo Rastlinske zadruga gozdom in resav na Golovcu pri Ljubljani in sosednem hribovju. Prvi dan je opravil splošni izpit iz nemščine, "srbsko-hrvatsko-slovenskega" jezika s književnostjo, naslednjega dne pa je pisal klavzurno nalogo "Šuma/zemljište, prirodno-šumarske formacije in šumska granica" in

(pri dr. Ljubiši Glišiću kot članu komisije) naredil ustni strokovni izpit iz botanike. Ves asistentski strokovni izpit je opravil z odličnim uspehom, diplomu je podpisal minister za prosveto 20. 3. 1935.

Kmalu po strokovnem izpitu (5. 11. 1934) se je poročil z Marijo Robida. V zakonu se jima je 12. 7. 1939 rodila hči Marija Karmen.

Njegova disertacija "Asociacije borovih gozdom v Sloveniji" je bila na podlagi poročila

S. Horvatića in J. Hadžija sprejeta 16. 6. 1939, doktorski izpit (rigoroz) je pred izpitnim odborom, v katerem so bili J. Hadži, S. Horvatić, A. Seliškar kot člani in F. Kidrič kot predsednik, opravil in bil s tem promoviran 16. 3. 1940. Izpit in disertacija sta bila ocenjena z oceno 10.

Asistent je bil vse do leta 1943, ko ga je Fakultetni svet Filozofske fakultete 5. junija tega leta izbral za docenta za botaniko. Zaradi neurejenih razmer v vojnem času je predlog za imenovanje obtičal na Visokem komisariatu in bil vrnjen septembra istega leta univerzi. Filozofska fakulteta je 13. 4. 1944 njegovo izvolitev ponovno predlagala v potrditev, kar se je zgodilo z odločbo šefa Pokrajinske uprave v Ljubljani 27. 4. 1944. Ni jasno, zakaj je 27. 7. 1944 sledila odločba z istega mesta, s katero se Tomažič postavlja za asistenta. Vsekakor pa je bil 2. 12. 1941 imenovan za honorarnega predavatelja za botaniko na Filozofski fakulteti, kar se je nedvomno zgodilo zaradi odhoda prof. dr. Stjepana Horvatića istega leta v Zagreb in mu omogočilo, da je - kot asistent - vendarle tudi predaval. Ministrstvo za prosveto Narodne vlade Slovenije je imenovanje za docenta 25. 8. 1945 potrdilo, z veljavnostjo od 13. 4. 1944. 22. 11. 1945 je bil imenovan tudi za honorarnega predavatelja za Mikroskopske vaje v tehnični botaniki z navodili, kar je sicer bil tudi že v letih 1938-1941, ko ga je na tem mestu nasledil dr. M. Wraber. 5. 12. 1945 ga je fakultetni svet Filozofske fakultete izvolil za izrednega profesorja za botaniko, kar je potrdil univerzitetni senat, nakar je bil 19. 4. 1946 z odlokom Ministrstva za prosveto vlade ljudske republike Slovenije postavljen za izrednega profesorja na Filozofski fakulteti. V zimskem semestru štud. leta 1946/47 je 23. 9. 1946 nastopil študijski dopust pri akad. P. M. Žukovskem na Inštitutu za aplikativno botaniko Timirjazovske akademije v Moskvi. Po vrnitvi jeseni 1947 je spet delal na Botaničnem inštitutu. Od decembra 1951

do junija 1953 je bil na daljšem bolezenskem dopustu. 26. 6. 1958 je bil ponovno izvoljen za izrednega profesorja za splošno in sistematsko botaniko pri Naravoslovni fakulteti. 1. 10. 1960 je prešel na Fakulteto za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo, katere del je postal - po preosnovanju nekaterih fakultet - študij biologije. Na tej, 1961 v Biotehniško preimenovani fakulteti, je predaval do upokojitve. Na Fakulteti za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo pa je že v letih 1948-1952 predaval genetiko agronomom, v letih 1949-1952 ter 1957-1962 - po izvolitvi 10. 10. 1957 za honorarnega izrednega profesorja za fitocenologijo - pa gozdarsko ekologijo in fitocenologijo gozdarjem. Upokojen je bil s 1. 1. 1973 (Spominski zbornik BF, str. 182), umrl pa 12. 5. 1977 na Vrhniki.

Bibliografija

I. Natisnjeni prispevki in doktorska disertacija (1-48)

- (1) N. Košaninova rastlinsko-geografska raziskovanja Južne Srbije v letih 1911-1925. Geogr. vestnik 1: 130-136, Ljubljana 1925.
Pregledni članek o geobotaničnih raziskovanjih N. Košanina v Makedoniji in Metohiji.
- (2) Donos k spoznavanju rasprostranjenosti rastlin na Slovenskem. I. Notranjski Kras, dolina Vipave, Trnovski gozd in Brda. Geogr. vestnik 4: 98-106, Ljubljana 1928.
Po podatkih iz obstoječe floristične literature; nova nahajališča sredozemskih rastlin.
- (3) Donos k spoznavanju rasprostranjenosti rastlin na Slovenskem. II. Nekoliko o druženju rastlin in o lesovju (Gehölze, lignosa). Lesovje močav na Notranjskem Krasu, v dolinah Reke in Vipave, v Trnovskem gozdu in Brdih. Geogr. vestnik 5-6: 63-73, Ljubljana 1930.

Slovensko poimenovanje tipov lesovja (logi, dobrane, jelšcvja, topolovja, brezovja, borovja, gaji), grmovij (šibja, šibovja, vrbovja, rakitovja), oznake loka, ločje, trstje, šašje in barje; razširjenost drevesnih in grmovnih vrst, ki gradijo loge in greze. Iz opisa veje dinamično pojmovanje razvoja različnih načinov druženja rastlin, tako v smislu sukcesivnega razvoja kot tudi ekološkega coniranja. Srečujemo izraze, kot so tla, tlo, sprstenina (humus) in preperina.

Članki, navedeni pod (4)-(10) in (12)-(19), so nastali na pobudo antropologa priv. doc. dr. Boža Škerija, ki je v letih 1935-1938 uredil 4 letnike časopisa Evgenika. Ta je izhajal kot priloga Zdravniškega vestnika. Navedeni članki so izšli v rubriki Genetični seminar, ki jo je vodil G. Tomažič (B. Škerlj, Evgenika 1: 56, 1935), predstavljajo pa poljuden uvod v citologijo in genetiko.

- (4) Stanica, delitev stanice, hromosomi. Evgenika 1: 56-60, Golnik 1935.
- (5) Še o hromosomih. Evgenika 1: 74-78, Golnik 1935.
- (6) Seme (spermatozoon, sperma); jajčkova stanica (ovulum). Združitev semena z jajčkovo stanico (oploditev, osemenitev, spočetje). Spojek (zygota); zemetek ali zarodek (embrijo). Evgenika 2: 6-9, Golnik 1936.
- (7) Nastanek in dozorevanje semena in jajčkove stanice. Evgenika 2: 25-25-30, Golnik 1936.
- (8) Pomen in vloga plazme (živi) pri dedovanju. Evgenika 2: 39-42, Golnik 1936.
- (9) Lastnosti in njih spremenljivost (varijabilnost). Evgenika 2: 54-59, Golnik 1936.
- (10) Lastnosti in njih spremenljivost (varijabilnost). Evgenika 2: 70-75, Golnik 1936.
- (11) O zimskem spanju drevja in grmovja. Proteus 3: 203-209. Ljubljana 1936.
- (12) Lastnosti in njih spremenljivost (varijabilnost) - mutacije. Evgenika 3: 11-13, Golnik 1937.
- (13) Še o modifikacijah in mutacijah. Evgenika 3: 23-28, Golnik 1937.

- (14) O trajnih modifikacijah. Evgenika 3: 42-45, Golnik 1937.
- (15) O hromosomih in genih. Evgenika 3: 57-63, Golnik 1937.
- (16) Metode dednostnega raziskovanja. Bastardi - homocigote - heterocigote. Evgenika 3: 70-75, Golnik 1937.
- (17) Dedovanje heterocigotnih lastnosti pri potomcih prvega rodu. Evgenika 4: 11-15, Golnik 1938.
- (18) Dedovanje heterocigotnih lastnosti pri potomcih drugega, tretjega rodu itd. Evgenika 4: 44-47, Golnik 1938.
- (19) Dedovanje heterocigotnih lastnosti pri potomcih drugega, tretjega roda itd. Evgenika 4: 66-69, Golnik 1938.
- (20) Pogovori. Proteus 5: 205. Ljubljana 1938. Odgovori na vprašanja Proteusovega bralca s področja botanike.
- (21) Splošen pregled gozdne vegetacije iz razreda Querceto-Fagetales v Sloveniji. Zbornik Prirodoslovnega društva 1: 43-49, Ljubljana 1939.
Prvi - sicer kot predhodna objava - natisnjeni pregled tedaj znanih sintaksonov tega razreda na Slovenskem. Podana je njihova umeščenost v evropski prostor, naštetje so njihove značilnice ter nekatere sinhorološke in sinekološke posebnosti. Po ustnem sporočilu G. Tomažiča (1966) prvemu avtorju (D. R.) je bila razprava napisana konec leta 1937, njen avtor pa je z njo nastopil 26. 2. 1938 na Referatnem sestanku Prirodoslovnega društva.
- (22) Donos k poznavanju flore Slovenije. Hrvat. Geogr. Glasnik 39: 80-84, Zagreb 1939 Horvatić & G. Tomažič).
Prvi avtor je prispeval podatke za vrsti *Gaudinia fragilis* in *Sisyrinchium angustifolium*, drugi pa za vrste *Centrosis abortiva*, *Chimaphila umbellata*, *Chrysopogon gryllus*, *Fritillaria meleagris*, *Juncus filiformis*, *Pulmonaria angustifolia* in *Sarothamnus scoparius*.
- (23) Asociacije borovih gozdov v Sloveniji. Doktorska disertacija, predložena 3. 6. 1939 Filozofski fakulteti v Ljubljani, sprejeta 16. 6. 1939. 161 str. tipkopisa.

- Hrani jo ta fakulteta; v besedilu omenjene tabele manjkajo.
- Disertacija obsega 4 dele: Fitosociološko-sistematski pregled gozdnih združb v Sloveniji (str. I-VI), Principi in metode fitosociološkega raziskovanja (str. [1]-45), Asociacija *Pinetum silvestris illyricum* asoc. nov. (*Pineto-Cytisetum purpurei*) (str. 1-86), Asociacija *Pineto-Lycopodium complanati* asoc. nov. (str. 1-16), Seznam literature (str. 1-8). Prvi del je dokument o vednosti, ki jo je o gozdni vegetaciji v Sloveniji imel - ob zelo fragmentarnih raziskavah E. Aichingerja (1933) in E. Schmida (1936) - njen edini raziskovalec v obdobju pred 2. svetovno vojno. Drugi del je prikaz zgodovine in metodike fitocenoloških raziskav, ki bi - natisnjen - mogel biti prvi slovenski tovrstni učbenik. Tretji del podrobno obravnava asociacijo, ki jo je avtor v vsebinsko nekoliko razširjeni publikaciji (24) preimenoval v *Pineto-Genistetum janauensis*. V tabeli II, ki je primerjalna, utemljuje samostojnost opisovane asociacije s primerjavo popisov drugih avtorjev v primerljivih borovjih iz ožjega širšega prostora. Tabela dve je vsebovala vsaj 21 popisov (gl. str. 67), kolikšen pomen je avtor pripisoval primerjalnemu študiju, kaže izčrpen komentar (str. 32-86). Četrti del je nekakšno predhodno poročilo (15 popisov!) o asociaciji, ki jo je avtor v publikaciji obdelal mnogo bolj izčrpno (45 popisov!) kot v disertaciji in jo preimenoval v *Pineto-Vaccinietum (myrtilli)* var. geogr. *australpinum*. V tem delu provizorično omenja tudi združbo *Pineto-Chimaphiletum umbellatae* (3 popisi s Sorškega polja), ki pa jo je v publikaciji (28) uvrstil v prvoimenovano združbo.
- (24) Asociacije borovih gozdov v Sloveniji. I. Bazifilni borovi gozdi. Razprave mat.-prir. razr. AZU v Ljubljani 1: 77-120. Ljubljana 1940.
- Natisnjeni del disertacije (23), v kateri pa sta objavljene le sintetski tabeli (I: *Pineto-Genistetum janauensis* z 41 popisi, II: *Pineto-Genistetum janauensis pinetosum nigrae* s 5 popisi).
- (25) Les associations des pinaies en Slovénie. I. Les pinaies basiphiles. Prirodoslovne razprave 4: 113-120, Ljubljana. Francoski povzetek razprave pod (24).
- (26) Travniška vegetacija reda Arrhenatheretalia v nižinskem pasu Slovenije. Zbornik Prirodoslovnega društva 2: 68-75, Ljubljana 1941 (Š. Horvatič & G. Tomažič).
- (27) Senožeti in pašniki na plitvih, pustih in suhih tleh Slovenije. (Asociacije iz podzveze Xerobromion v Sloveniji.) Zbornik Prirodoslovnega društva 2: 76-82, Ljubljana 1941.
- (28) Asociacije borovih gozdov v Sloveniji. II. Acidofilni borovi gozdi. Razprave mat.-prir. razr. AZU v Ljubljani 2: 161-260 + tabela. Ljubljana 1942.
- Zelo razširjeni del disertacije (23). Omeniti velja, da je v njej z 10 popisi dokumentirana tudi asociacija *Calluneto-Genistetum*, ki je bila pod imenom *Cytiseteto-Callunetum* temeljito opisana, razčlenjena in s tabelami dokumentirana že leta 1934 v pisnem izdelku za strokovni izpit v Beogradu.
- (29) Znanstveno delovanje prof. Alfonza Paulina. Jutro (Ljubljana), letnik 22, šte. 220 (26. 9. 1942); 3, šte. 221 (27. 9. 1942); 3, šte. 224 (1. 10. 1942); 5, šte. 226 (3. 10. 1942); 5.
- Gradivo, objavljeno v ljubljanskem dnevniku, je Tomažič po Paulinovi smrti uporabil v publikacijah (31) in (32).
- (30) Alfonz Paulin †. Zbornik Prirodoslovnega društva 3: 5-8, Ljubljana 1943.
- (31) Alfonz Paulin. Letopis AZU v Ljubljani 1: 241-248, Ljubljana 1943.
- (32) Pomen dela A. Paulina. Letopis AZU v Ljubljani 1: 249-257, Ljubljana 1943.
- (33) Zemlja - naša krušna mati. Zbornik zimске pomoči, 516-528, Ljubljana 1944.
- (34) Ginseng, kitajsko zdravilo za vse bolezni. Proteus 8: 117-118, Ljubljana 1945.
- (35) Mičurin in ruski botaniki. Proteus 8: 138-142, Ljubljana 1945.
- (36) Mičurinovo življenje in delovanje. Proteus 8: 193-200, Ljubljana 1946.

- (37) Metode, praktični in teoretični uspehi Mičurinovnega delovanja. Proteus 8: 221-226, Ljubljana 1946.
- (38) Ivan Vladimirovič Mičurin. Proteusova mala knjižnica 4: [1]-[19], Ljubljana 1946.
Ponatis člankov (35)-(37).
- (39) Flora in vegetacija kraških jam. Zbornik Prirodoslovnega društva 4: 74-78 + tabela, Ljubljana 1946.
- (40) Nenavadna oblika velikega trpotca (*Plantago maior* L.). Proteus 9: 14-16, Ljubljana 1946.
- (41) Botanika za višje razrede gimnazij. 324 str. Državna založba Slovenije, Ljubljana 1947 L. Detela & G. Tomažič). Poglavlje o steljnicah (str. 172-211) je napisal J. Lazar, o praprotnicah (str. 216-226) V. Petkovšek in o cvetnicah (str. 226-310) A. Piskernik, tako da sta glavna avtorja napisala predvsem splošno botaniko in mahove.
- (42) Asociacije borovih gozdov v Sloveniji III. Jasasti borovi gozdički in sorodne družbe rastlin, ki rastejo na prođu in pesku Posavja. SAZU, razr. mat., prir., med. tehn. vede, prir. odsek, Razprave 4: 159-203 + tabela. Ljubljana 1949. Razprava je bila sprejeta v tisk že 29. 12. 1944! Na separatih odtisih je publikacija citirana kot Razprave razr. prir. med. vede SAZU v Ljubljani.
- (43) Zdravilna zelišča in gozdni sadeži: priručnik za nabiranje. 163 str. Gosad, Ljubljana 1950 (G. Tomažič, S. Logar, V. Velušček).
Tomažičev prispevek se gotovo nanaša na imenstvo in opis zdravilnih rastlin, čas cvetenja, rastišče in nahajališče ter torej obsega večji del knjige.
- (44) Priručnik za tipološko istraživanje i kartiranje vegetacije. 231 str. + vegetacijska karta Risnjaka. Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb 1950 (I. Horvat, S. Horvatić, M. Gračanin, G. Tomažič, H. Em, B. Maksić, urednik S. Horvatić). Tomažič je (ob sodelovanju S. Horvatića) napisal poglavje Metode terenskog istraživanja vegetacije (str. 30-55). Rokopis je očitno oddal še pred izidom svoje razprave pod (42), ker je v seznamu literature še ne navaja. Iz opombe G. Tomažiča na kopiji tipkopisa sledi, da je svoj prispevek v slovenščini odposlal 23. 3. 1949. Precej nad polovico priročnika obsega pedološki (M. Gračanin) in mikroklimatološki del (B. Maksić), ki sta bila očitno - v primerjavi z metodiko vegetacijskih raziskovanj in kartiranja - deficitarna.
- (45) Botanika za višje razrede gimnazij. 380 str. Državna založba Slovenije, Ljubljana 1951 L. Detela in G. Tomažič). Učbenik velja za drugo, predeležo izdajo učbenika pod (41), se pa od njega v marsičem razlikuje. Poglavlje o steljnicah (str. 150-187) je napisal J. Lazar. Kako sta si Detela in Tomažič razdelila drugo snov, ni navedeno, nedvomno pa lahko izključno Tomažiču pripišemo poglavje Osnovni geobotanični in fitocenološki pojmi (str. 318-352), doslej najbolj temeljit prikaz na srednji stopnji v slovenskem jeziku.
- (46) Prispevek k spoznavanju morskega pelina (*Artemisia caerulescens* L.). Predhodno poročilo o raziskovanju. Acta pharmaceutica jugoslavica 2: 41-42, 1952 (S. Vodopivec, Sivec & G. Tomažič).
- (47) O santoninu in jadranskega morskega pelina (*Artemisia caerulescens* L.). Poročilo o raziskovanju. 46 str. + 16 str. ilustracij. Nova proizvodnja, Ljubljana 1953. Tomažičevo je poglavje Botanični del (str. 5-21), ilustrirano z 12 stranmi ilustracij.
- (48) Posebnosti flore in vegetacije podzemnega Krasa. Prvi jugoslovanski speleološki kongres v Postojni 15. 06. 1954: 93-106, Ljubljana 1955.

2. V tisk sprejeti, a nenatisnjeni prispevki (49-53)

- (49) Flora in vegetacija Cerkniškega jezera. Poročilo o floristično-fitocenoloških raziskavah, opravljenih po naročilu Tehničnega oddelka Kraljevske banske uprave dravske banovine v avgustu in septembru 1939 na območju presihajočega jezera. Vključeno je v elaborat Cerkniško jezero (A. Hoče-

var, Ljubljana 1940, tipkopis) na straneh 67-102. Tomažič navaja 107 vrst praprotnic in semenk in floristično sestavo 32 popisov, ki jih uvršča v združbe *Scirpeto-Phragmitetum*, *Carex gracilis-Teucrium scordium*, *Molinietum coeruleae*, *Mesobrometum* in *Lolium perenne-Plantago major*. Obravnava tudi naravno in antropogeno (umetno) dinamiko teh združb. Prvem avtorju (D. R.) je Tomažič povedal, da je bila poročilu priložena tudi fitosociološka karta.

- (50) Vprašanje našega obrtnega drevja.
Razprava je bila sprejeta v tisk leta 1940 pri Kmetijski zbornici v Ljubljani, kjer so izvirnik rokopisa (9 str., ta je ohranjen) prevzeli 8. 4. 1940 in ga v 2 dneh prepisali. Besedilo sta popravljala in dopolnjevala vsaj še dva, od katerih je bil eden dipl. inž. gozd. J. Miklavžič. Eden od obeh recenzentov ja Tomažičevo bivališče (v smislu nemškega termina Standort) dosledno spreminjal v rastišče, kar je Tomažič v nadaljnjih delih sprejel.
- (51) Asociacije borovih gozdov v Sloveniji, Jugoslaviji in Evropi.
Razprava je bila sprejeta v tisk na konferenci fitosociologov v Ministrstvu za gozdarstvo FLRJ leta 1949 v Beogradu. Tipkopis (120 str.) je ohranjen.
- (52) Bazofilna borovja v Sloveniji, v Jugoslaviji in drugod v srednji in južni Evropi. (Primerjava).
Tipkopis razprave je bil leta 1953 predložen komisiji za tisk Fakultete za agronomijo in gozdarstvo, bil sprejet, nato pripravljen za tisk, vendar zaradi obsežnosti in pomanjkanja sredstev ni bil natisnjen. Tipkopis (200 str.) je ohranjen.
- (53) Zgodovina razvoja genetike. I. Sagerat-Naudin-Mendel-Morgan. II. Timirjazev-Mičurin-Burbank. III. Tri etape Mičurinovega delovanja. Lisenko in njegovi učenci.
Rokopis je bil po naročilu ministra prosvete LRS napisan leta 1949. I. del obsega 157 str., II. in III. skupaj 166 str. Oddan je bil v tisk Državni založbi Slovenije, a ni bil natisnjen; avtorju so ga vrnilo konec leta 1951. Tipkopis je ohranjen.

3. Nenatisnjeno gradivo (elaborati ipd.) (54-83)

Seznam pretežnega dela naslovov, ki sledijo, je sestavljen iz različnih pregledov, ki jih je, sam ali v sodelovanju s Tomažičem, sestavljal prvi avtor (D. R.). Najpopolnejši seznam je nastal ob izpolnjevanju Vprašalne pole za pregled raziskovalcev, ko je D. R. na dekanovo željo januarja 1973 prepisal Tomažičevo bibliografijo iz Tomažičevih rokopisnih seznamov. V najinem seznamu sva izpustila razne neohranjene vegetacijske profile in skice ter fitocenološke karte ter, razen (55), študijsko gradivo za potrebe pouka fitocenologije, ki je nastajalo v letih 1961-1971. Posodobljeno in dopolnjeno obliko študijskega gradiva iz fitocenologije, namenjenega študentom gozdarstva, je v letih 1965, 1966 in 1971 Tomažič pripravil ob tehnični in redakcijski pomoči tedanjega asistenta D. Robiča. Nisva navedla tudi Seznama semen, nabranih v Botaničnem vrtu v Ljubljani leta 1950. Podrobnejši podatki o neomenjenih bibliografskih enotah so na voljo pri prvem avtorju (D. R.).

Kratice:

BF: Biotehniška fakulteta
FAG: Fakulteta za agronomijo in gozdarstvo
FAGV: Fakulteta za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo
GG: Gozdno gospodarstvo
GIS: Gozdarski inštitut Slovenije
IGLGS: Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije

- (54) Rastlinske zadruga (asociacije) gozdov in resav na Golovcu pri Ljubljani in na sosednjem hribovju. I. del: Resave. Polikopija, 1934. 45 + XIX str. + 5 tabel popisov (I-V).
Ta dokument je ohranjen na Katedri za botaniko Oddelka za biologijo BF, kjer ga je malo pred Tomažičevo smrtjo našel drugi avtor (T. W.). Po vsej verjetnosti predstavlja gradivo za pisni izdelek, ki ga je Tomažič predložil za strokovni izpit (Beograd, 1934), temelji pa na avtorjema nedostopnem, a od Tomažiča v njegovih rokopisnih bibliografskih seznamih omenjenem rokopisu O gozdovih in resavah na Golovcu pri Ljubljani in na sosednjem hribovju, Ljubljana 1932 (cik-

- lostil, 32 str. + 2 fitosociološki tabeli + fitosociološka karta za Golovec-Črni vrh-Movnik). Omenjena fitosociološka karta je prva karta, izdelana po sigmatistični metodi v Jugoslaviji. V polikopiji je pomemben navedek "L. 1928 sem začel raziskovati ozemlje Golovca in sosednjega hribovja tja do Molnika. Najprej je bilo moje raziskovanje usmerjeno predvsem floristično, od l. 1930 pa fitosociološko." Iz tega sledi, da je Tomažič s fitocenološkimi raziskavami začel najpozneje leta 1930. Polikopija predstavlja temeljito predstavitev resav v ljubljanski okolici, ki jih avtor pod imenom *Cytiseto-Callunetum praealpinum orientale (illyricum)* (s 6 subasociacijami) opisuje kot geografsko varianto zahodnoevropske asociacije *Cytiseto-Callunetum*. Tako temeljitve predstavitev resav v Sloveniji tudi danes ne premoremo.
- Del omenjenega, avtorjema nedostopnega rokopa ali pa vsaj gradiva zanj, je najbrž tudi ohranjena rokopična tabela združbe *Querceto-Castaneetum* iz leta 1932, ki jo je v Tomažičevi zapuščini našel prvi avtor (D. R.). Ima 14 popisov, narejenih na Golovcu in Rožniku s Šišenskim hribom, je zelo podrobno izdelana in predstavlja najstarejšo znano ohranjeno slovensko fitocenološko tabelo. Tabela dokazuje, da je Tomažič že na samem začetku svojega fitocenološkega delovanja delal po sigmatistični metodi. Ohranjeni polikopija (resave) in tabela (hrastovokostanjev gozd) sta najstarejše pričevanje o Tomažičevem fitocenološkem delovanju in o takšnem delovanju v Sloveniji nasploh.
- (55) Fitocenologija in njena metodika. Skriptata, 1949.
- Najstarejši, a neohranjeni primer študijskega gradiva, ki je vsebovalo, sodeč po ohranjenem tipkopisu, Uvod in Metode raziskovanja vegetacije na terenu, in bilo, po Tomažičevi opombi v njegovih bibliografskih seznamih, podlaga za Tomažičevo poglavje v priročniku (44).
- (56) Fitocenološka analiza in opis gozdnih vegetacijskih enot in njihovih rastišč, v (na) katerih so z uspehom sadili macesen v mešanih sestojih rdečega bora, hrastov in kostanja v nizkih legah Sabanskega bukovja v porečju Mime na Dolenjskem.
- Rokopis, izdelan za Katedro za gojenje gozdov FAG, 21. str., 1951.
- (57) Fitocenološka analiza in opis gozdnih vegetacijskih enot in njihovih rastišč, v (na) katerih so z uspehom sadili macesen v mešanih sestojih rdečega bora, hrastov in kostanja v okolici Negove (Slovenske gorice). Rokopis, izdelan za Katedro za gojenje gozdov FAG, 1952.
- (58) Vegetacija logov ob Muri, Dravi, Savi, Soči, Nadiži in pritokih. Splošni pregled. Elaborat, izdelan na podlagi raziskovanj v letih 1955 in 1956 za GIS (tema Topol), 108 str., 1956.
- (59) Fitocenološki opisi vegetacijskih enot in fitocenološka karta revirja Oplotnica in zgornjega dela revirja Šlovrenc (Pohorje). Elaborat, napisan v sodelovanju z Piskernikom, za GIS, 1956.
- (60) Vegetacija logov na Otoku pri Veliki Nedelji. Rokopis, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1957.
- (61) Vegetacija logov v Fošnjaku pri Veliki Nedelji. Rokopis, izdelan za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1958.
- (62) Gozdne vegetacijske enote v Jabljah pri Mengšu. Rokopis, izdelan v sodelovanju s Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1958.
- (63) Tabelarni pregled gozdnih tipov (G. Tomažič & V. Tregubov). V: V. Tregubov: Gozdno gojitveni elaborat na osnovi gozdnih tipov za revir Gomance. IGLGS, 1958. Elaborati 7.
- (64) Tabelarni pregled gozdnih tipov za revir Okroglina (G. Tomažič & V. Tregubov). Vegetacijski profil. V: V. Tregubov: Gozdno gojitveni elaborat na osnovi gozdnih tipov za revir Okroglina. IGLGS, 1959. Elaborati 13.
- (65) Fitocenološka analiza in opis gozdnih vegetacijskih enot in njihovih rastišč v okolici Žirov, Hotedrščice, Logatca in Cerknice. Rokopis, izdelan v sodelovanju s P. Krebljem za GG Ljubljana, 1959.

- (66) Predhodno raziskovanje in pregled gozdnatih in travnatih vegetacijskih enot v nekaterih predelih slovenskega Primorja. Rokopis, izdelan s soavtorjem M. Piskernikom kot izhodišče in podlaga za vegetacijsko kartiranje, za IGLGS, 1959 (dopolnjevano v letih 1960, 1961, 1963, 1964 in 1966).
- (67) Fitocenološki opisi vegetacijskih enot in njihovih rastišč za Koračico (Ptuj). Rokopis, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom, za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1960 (dodatka 1961, 1963).
- (68) Fitocenološki opisi vegetacijskih enot in njihovih rastišč za Staro cesto-Makotnjak (Ptuj). Rokopis, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1960 (dodatka 1961, 1963).
- (69) Fitocenološki opisi vegetacijskih enot in njihovih rastišč za Stari Marof-Vodranci (Središče). Elaborat, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1961 (dodatek 1963).
- (70) Fitocenološki opisi vegetacijskih enot in njihovih rastišč za okolico Ljutomera (Moravci, Kamenščak, Babji ložič, Gordeninci, Cezanjkovci, Grezovščak (Vord) in Radomerščak (Radomerje). Elaborat, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1961 (dodatek za Babji ložič 1963).
- (71) Fitocenološki opisi vegetacijskih enot in njihovih rastišč za Staro goro (Ptuj). Elaborat, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1961 (dodatek 1963).
- (72) Fitocenološki opisi vegetacijskih enot in njihovih rastišč za Šardinje (Udina, Vukova graba) pri Veliki Nedelji. Elaborat, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1962 (dodatek za vegetacijske enote, kjer so nasadi introduciranih drevesnih vrst 1963).
- (73) Fitocenološki opisi vegetacijskih enot in njihovih rastišč za Stolenščak. Elaborat, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1962.
- (74) Fitocenološki opisi vegetacijskih enot in njihovih rastišč za Dobrovščak (Doverščak) in Lešnico. Elaborat, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1962.
- (75) Kumen (Pohorje): Opis vegetacijskih enot gozdne vegetacije. Elaborat, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1962.
- (76) Gozdna vegetacija med Polskavo in Dravinjo (Savinsko, Dolena (Lešje), Zgorinja Pristava, Globoko) in v delu Haloz. Tipkopis, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1962 (Dolena, Globoko: dodatek 1963).
- (77) Gozdna vegetacija v okolici Vurberka (Vurberk-Vumpah, Grmada-Kozjak, Čret). Tipkopis, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Katedro za urejanje gozdov FAGV, 1963 (Čret: dodatek 1963).
- (78) Raziskovanje travnate in gozdne vegetacije na Nanosu, v Hrušici in v Trnovskem gozdu. Tipkopis, izdelan v sodelovanju z V. Petkovškom, a brez upoštevanja Trnovskega gozda, za Biološki inštitut BF, 1963.
- (79) Vegetacija gozdov, posek in mladovnja na peščencu v okolici Litije. Rokopis, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom za Gozdarski oddelek BF, 1963.
- (80) Vegetacija gozdov in resav v potočju Rovščice (Volčji potok, Rova, Hudo, Kolovec, Jasen). Rokopis, napisan v sodelovanju z D. Mlinškom za Inštitut za gojenje gozdov Gozdarskega oddelka BF, 1964.
- (81) Fitocenološka karta za gospodarsko enoto Kamniška Bistrica: Uskladitev karting. Cveka, doc. F. Sgerma, rezultatov ing. Ž. Koširja in lastnih fitocenoloških in kartografskih dognanj. Fitocenoška

- karta oddana Katedri za urejanje gozdov gozdarskega oddelka BF (za GG Ljubljana), 1964 (dodatek 1965); opisi vegetacijskih enot, rastišč in vegetacije rušja oddani 1964 in 1965.
- (82) Gozdna vegetacija v okolici Žetal (Tisovec-Log (Macelj), Resenikl, Medgore, Završče, Dobrina, Gruškovje) in potočja Lipnice pod Brezovo goro. Tipkopis, izdelan v sodelovanju s F. Sgermom, oddan Katedri za urejanje gozdov gozdarskega oddelka BF (za GG Ptuj), 1965-1965.
- (83) Fitocenološke analize, opisi vegetacijskih enot in rastišč, kjer so z uspehom sadili introducirane vrste iglavcev (duglazijo, japonski macesen, pacipreso idr.) in listavcev (rdeči hrast). Rokopis, izdelan v sodelovanju z R. Erkerjem za Katedro za dendrologijo gozdarskega oddelka BF, 1968.

Oznaka in pomen Tomažičevega dela

Tomažičevo zanimanje je najprej veljalo geobotaniki. Še kot študent je 1925 povzel rezultate fitogeografskih raziskav srbskega botanika N. Košanina v Makedoniji in Metohiji (1) in tako kot prvi opozoril na slovenskim botanikom čisto neznana območja tedaj nove države, nekaj let pozneje pa pisal o razširjenosti rastlin, zlasti lesnih, na Notranjskem in Primorskem in ob tem obravnaval tudi slovensko geobotanično izrazje (2, 3). Čeprav je pri svojem terenskem delu naletel na mnogo novih nahajališč, je - v skupni objavi s svojim predstojnikom S. Horvatičem - objavil le 1 povsem florističen prispevek (22).

Geobotanično raziskovalno problematiko je razširil na raziskovanje rastlinskih združb. Na tem področju je bil prvi slovenski fitocenolog in na njem je dosegel največje uspehe. O tem, kdaj se je usmeril v fitocenologijo, so podatki različni. V življenjepisu, ki ga je oddal ob prijavi k doktorskemu

izpitu, je zapisal: Že kot slušatelja so me zanimali predvsem floristični in fitogeografski problemi, intenzivneje pa sem se začel baviti z njimi po l. 1929, ko sem razširil izprva izključno floristični delokrog svojega raziskovanja tudi na vegetacijo (Curriculum vitae, 3. 6. 1939, arhiv disertacij Filozofske fakultete). V univerzitetni bibliografiji (ULBB 1: 37) je kot začetna letnica navedena 1928. V tej zvezi je pomembno tudi Tomažičevo sporočilo, ki ga navajava v bibliografiji pod števil. (54).

Ni izpričano in tudi nikjer zapisano, kdo je vplival na Tomažiča, da se je začel zanimati za fitocenologijo, ki so jo tedaj kot včasih tudi še danes imenovali fitosociologija. Njegovemu akademskemu učitelju in poznejšemu predstojniku prof. F. Jesenku tega vpliva gotovo ne moremo pripisati. Domnevamo lahko, da je bil v tej stroki Tomažič avtodidakt, da si je ustrezno znanje pridobil ob branju del zgodnjih fitosociologov, predvsem Švicarjev W. Kocha (Linthebene, 1926) in J. Braun-Blanqueta (Pflanzensoziologie, 1928) ter morda tudi Hrvatov I. Horvata in S. Horvatiča, ki sta sigmatistična fitocenološka dela začela objavljati v letu 1930; drugi je prišel v Ljubljano šele leta 1933, ko je bil v poletnem semestru štud. leta 1932/33 kot naslednik prof. F. Jesenka in novi Tomažičev prestojnik prvič najavljen kot predavatelj botaničnih predmetov. Tedaj pa je Tomažič že končal svoje prve fitocenološke raziskave na Golovcu.

Kot nalogo za strokovni (asistentski) izpit je Tomažič predložil razpravo Rastlinske zadrage gozdov in resav na Golovcu pri Ljubljani in sosednem hribovju (54), ki jo je delno uporabil pri pisanju svoje disertacije (23), predvsem pa - močno razširjeno - pri pisanju razprave o acidofilnem borovju (28). Presledek med njegovimi rokopisnimi in prvimi natisnjenimi fitocenološkimi izdelki lahko pripišemo dejstvu, da je Tomažič kot Jesenkov asistent deloval predvsem na področju genetike in selekcije žit. V nekro-

logu, ki ga je ob Jesenkovi smrti objavilo ljubljansko Jutro, beremo, da pripravlja G. Tomažič obširno knjigo o Jesenkovih žitnih križancih (T. Wraber 1982: 152). Proti koncu 30-ih let se je v literaturi prvič pojavil s fitocenološko razpravo, v kateri je podal pregled gozdne vegetacije iz razreda *Querceto-Fagetales* v Sloveniji (21). V disertaciji (23) je v uvodnem delu navedel dotlej znane gozdne združbe v Sloveniji in obsežno opisal izhodišča in metode fitocenološkega delovanja, nato pa na novo opisal dve borovi združbi, eno bazifilno in eno acidifilno. Medtem ko je pri objavi bazifilne borove združbe besedilo disertacije le malo razširil (24, 25), lahko ob objavi acidifilne borove združbe (28) rečemo, da je zadevno besedilo v disertaciji v primerjavi z objavljenim skoraj še embrionalno. V tej razpravi je, kot inicialno fazo združbe *Vaccinio (myrtilli)-Pinetum* var. geogr. *austroalpinum*, predstavil tudi floristično sestavo združbe *Calluneto-Genistetum*. Ponovno se je lotil borovij na napolavinah Save pri Ljubljani, ki jih v disertaciji še ni omenil, v razpravi o bazifilnem borovju (24) uvrstil v gozdno združbo *Pineto-Genistetum janauensis*, v razpravi o kserobrometalni vegetaciji (27) omenil kot pionirje borovja v novoopisani združbi *Festuca pseudovina-Centaurea rhenana*, v monografski razpravi o tej združbi (42) pa imel za njeno zaključno fazo (subasociacijo *pinetosum*). V tej razpravi je na ljubljanskem Posavju evidentiral še danes lege artis neopisano mezobrometalno združbo *Molinieto litoralis-Angelicetum verticillatae* in prodiščno združbo *Myricarieto-Epilobietum dodonaei* Aichinger. Vse tri razprave, zlasti druga, utegnejo po širini, temeljitosti in poglobljenosti pristopa imeti - z izjemo Braun-Blanquetove monografije o združbi *Quercetum ilicis galloprovinciale* (1936) - v fitocenološki literaturi absolutno prvenstvo. V vseh treh Tomažič prinaša do kraja dognane tabele, v besedilu pa v nazor-nem jeziku minuciozno analizira floristično

zgradbo, biološki spektrum, sinekologijo, sindinamiko, sintaksonomijo in sinhorologijo vsakokratne združbe, ki zato nadvse plastično zaživi pred očmi bralca.

Zaradi poglobljenega poznavanja borovih združb v Sloveniji in njihovih primerjav z borovji drugod je bil poklican, da napiše razpravo o borovjih v širšem (tudi vseevropskem) merilu; že v tisk sprejeta rokopisa (51, 52) sta žal ostala neobjavljena.

Raziskovalno vsaj toliko kot gozdne so ga pritegnile tudi travniške združbe, o katerih pa je objavil le malo, v primerjavi z borovji mnogo bolj skopega gradiva. Pri tovrstnih raziskavah ga je pred vojno delno podpiral Kmetijski oddelek Kraljevske banske uprave dravske banovine, zaradi česar lahko rečemo, da je že tedaj delal tudi za (kmetijsko) prakso. Skupaj s svojim predstojnikom S. Horvatičem je objavil tabelarno podprti pregled travniške vegetacije reda *Arrhenatheretalia* v nižinski Sloveniji (26), sam pa obdelal kserobrometalno vegetacijo (27) in (s sintetskimi tabelami) utemeljil združbe *Festuca pseudovina-Centaurea rhenana*, ki jo je temeljito obdelal pozneje v razpravi (42), *Carex humilis-Scabiosa hladnikiana* in *Plantago carinata-Satureja subspicata*. Kako dober pregled nad travniško vegetacijo Slovenije je imel, nam priča njegovo skraj povsem spregledano in neupoštevano sodelovanje s pedologom dr. B. Vovkom, ki se v razpravi Stanje travniških in pašniških kultur v Sloveniji ter možnosti za povečanje njihove proizvodnje (Zbornik za kmetijstvo in gozdarstvo 6: 3-34, 1959) Tomažiču zahvaljuje za iz prijaznosti dane podatke. V poglavju Fitosociološka in pedološka razčlenitev travnikov je prva (fitocenološka členitev) samo Tomažičeva (glej str. 11 in 34), tako da to poglavje V. Petkovšek (Biol. vestnik 18: 5, 12, 1970) izrecno pripisuje Tomažiču, podobno pa I. 1997 tudi, v knjigi Travinje in trate, J. Korošec.

Kot prepričan fitocenolog sigmatistične smeri je Tomažič opazil že pred začetkom 2.

svetovne vojne strokovno zastareli pristop avstrijskega fitogeografa F. Mortona. Ta je v letih 1935-1939 objavil sintaksonomsko nedefinirane popise vegetacije v udorih Škocjanskih jam in drugod po Krasu. Tomažič jih je predelal po Braun-Blanquetovih (in svojih) načelih in postavil asociaciji *Phyllitideto-Eucladietum verticillati (stiriaci?)* in *Phyllitideto-Plagiochiletum cavernarum* (39). O posebnostih flore in vegetacije podzemnega Krasa je poročal na prvem jugoslovanskem speleološkem kongresu v Postojni leta 1954 (39).

Na področju rastlinske sistematike je zanimiva Tomažičeva obdelava morskega pelina (*Artemisia caerulescens*), ki jo je naredil kot sodelavec projekta o ugotavljanju vrednosti te rastline kot antihelmintskega sredstva. Pregledal je rastline iz okolice Zadra, na severnojadranskih otokih (Pag, Rab, Krk, Lošinj, Cres, Zečeje), v okolici Pulja in v Slovenski Istri (med Ankaranom in Sečovljami). Po izčrpnem in kritičnem prikazu dotedanje vednosti o zapleteni sistematiki tega pelina je oblike jadranskega morskega pelina razdelil na 6 skupin, 4 od teh pa še na po nekaj podskupin in tako v celem razločil 11 infraspecifičnih oblik, ki pa jih taksonomsko ni rangiral. Prikazane oblike je označil tudi s podatkom o vsebnosti antihelmintske učinkovine in prikazal njihov habitus s fotografijami.

Po 2. svetovni vojni se je G. Tomažič vključil v raziskovalno delo gozdarske stroke, ki je v tistem času dobila raziskovalno ustanovo (Gozdarski inštitut Slovenije, 1947) in gozdarski študij na univerzi (1949). Sodeloval je predvsem z Gozdarskim inštitutom Slovenije katerega član-sotrudnik za geobotanična vprašanja je postal 16. 2. 1948, in Oddelkom za gozdarstvo na fakulteti, ki sta od svoje ustanovitve naprej imela več imen.

Velika škoda je, da niso bili objavljeni rezultati njegovih fitocenoloških raziskovanj v revirjih Gomance in Okroglina na Snežniški planoti, ki so potekale že v letih

1949-1951 in nato - v okviru širše zasnovanega skupinskega dela - v letih 1957-1958. O tem pričata le elaborata, pravi zakladnici geobotanične vednosti, ki ju je uredil in podpisal V. TREGUBOV (1958, 1959). Tomažič je določil gozdne in grmovne združbe in jih tudi posrečeno poimenoval (61, 62), ker pa niso bile objavljene v tisku, so njihova zdajšnja imena večinoma drugačna od Tomažičevih. Postavil in imenoval je npr. asociacije *Orvalo-Fagetum* (= *Ranunculo platunifolii-Fagetum* var. geogr. *Calamintha grandiflora*), *Allio-Fagetum* (= *Polysticho lonchitis-Fagetum* var. geogr. *Allium victorialis*) in *Rhodoro-Salicetum grandifoliae mughetosum* (= *Hyperico grisebachii-Pinetum mugo*). Tomažičevo fitocenološko raziskovanje na Snežniku obravnava ZUPANČIČ (2001), ki je v letih 1957-1958 sodeloval pri terenskem delu in kartiranju.

V nizu elaboratov je določil fitocenološke enote, jih opisal in večkrat ugotovil tudi njihovo sukcesijo. Največ zadevnega terenskega dela je opravil na Štajerskem (57, 59, 60, 61, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 82), a tudi na Gorenjskem (62, 65, 80, 81), Notranjskem (65, 78), Dolenjskem (56, 79) in Primorskem (66). Preučil je vegetacijo logov ob Muri, Dravi, Savi, Nadiži in pritokih (58) in vegetacijo na rastiščih, na katerih so uspešno sadili tuje drevesne vrste (83). Pri izdelavi teh elaboratov je imel sodelavce, npr. F. Sgerma, M. Piskernika in D. Mlinška.

Vredno je opozoriti na Tomažičeve vegetacijske karte. Posebej dragocena je (bila) vegetacijska karta Golovca, ki je, izdelana leta 1932, bila prva po fitocenoloških načelih izdelana karta v Sloveniji (in bivši Jugoslaviji). Še izza 2. svetovne vojne je tudi vegetacijska karta, priložena elaboratu o flori in vegetaciji Cerknškega jezera (49). Fitocenološke karte so priložene tudi elaboratom, v bibliografiji navedenim pod številkami 59, 60, 61, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 80, 81 in 82.

Profesor Gabrijel Tomažič predstavlja v slovenski fitocenologiji doslej edinstveno kombinacijo odličnega florista, fitocenologa in pronicljivega opazovalca dogajanj v naravi. Njegove interpretacije ekološkega coniranja in procesov v ciklični in sukcesijski dinamiki vegetacije so prepričljive, tehtne in dobro utemeljene. Temeljijo na njegovi veliki splošni razgledanosti in zglednem poznavanju mnogih botaničnih disciplin. Med študenti je veljal za profesorja z izjemno velikim znanjem, ki ga jim je tudi rad posređoval. Svojih pogledov ni nikoli vsiljeval. Cenili so ga, ker je na vprašanja navadno odgovarjal z "jaz mislim takole". Izpostavljal se ni rad. Čeprav mu je bila poglobljena strokovna razprava prijetna in v veselje, se je konfrontacijam izogibal. Ker ni maral prevetelikega poenostavljanja in premalo utemeljenega posploševanja, je bil za marsikoga težko razumljiv. Vedno pa je bil pri delu temeljit, morda celo pretirano perfekcionističen. V življenju je bil nenavadno skromen, marljiv, vztrajen in potrpežljiv, sicer pa občutljiv, nazaupljiv ter kritičen do sebe in drugih. Osebne stiske je večkrat reševal na način, ki mu ni koristil.

Summary

Life and Work of Botanist Gabrijel Tomažič (1899-1977)

Gabrijel Tomažič, the first Slovenian phytosociologist, was born on 23. 3. 1899 in Roč near Buzet (now Istria, Croatia). His secondary school studies in Gorica (now Italy) were interrupted by the 1st World War, during which, in the years 1917-1918, he served in the Austro-Hungarian army. He graduated from a secondary school in 1920 and the same year immatriculated his studies of biology and geography at the University of Ljubljana. He graduated from the university in 1928, first started working at the Institute of

Botany as voluntary assistant and then continued working there from 1929 - 1943 as assistant for botany. In 1934, he passed his licence examination for the university assistant for botany at the University of Belgrade. In 1940, he took his doctor's degree at the University of Ljubljana and in 1941, he was appointed honorary lecturer for botany. In 1943, he was elected assistant professor, which was confirmed by the Government only in 1945. A year later he was elected and appointed associate professor for botany and stayed in this position until his retirement on 1st January 1973. He lectured botanical subjects, first at the Faculty for Philosophy, then at the Faculty for Natural Science and finally at the Faculty for Biotechnology. He also lectured freelance at the Faculty for Technology and for students of agronomy and forestry at the Faculty for Agronomy, Forestry and Veterinary Medicine. His life ended in Vrhnika on 12 May 1977.

He carried out researches in several fields, first in the geobotanical field, which he significantly extended to phytosociology and thus became the first Slovenian phytosociologist. Still in the period of a geneticist and plant physiologist Franc Jesenko (1875-1932), the first professor of botany at the Ljubljana University, Tomažič intensively dealt with genetics of cereals in the years 1928-1932, but completely abandoned it later on and devoted himself, above all, to phytosociological research. His rich floristical knowledge and a thorough understanding of phenomena and processes among plants and their environment led him to the field of then lively developing floristic-sociological geobotany, i. e. phytosociology, to which he devoted the rest of his life. He studied Slovenian vegetation on a very large scale but published relatively little. His publications are characterised by accuracy, reasonableness and very rich content and are still very up-to-date in spite of half a century that passed by in between. Most important are his

articles on Scotch and Black Pine forests (1940, 1942, 1949), some types of grasslands (1941) and vegetation in collapse sinkholes (1946). He also contributed to some floristic data (1928, 1939) and studied taxonomy of *Artemisia caerulescens* (1952, 1953). As early as before the Second World War he participated in researches important for agronomy practice. After 1945, and until his retirement, he worked together with forestry experts on forest-vegetation researches and

wrote 28 reports for the need of foresters. He co-authored two secondary school botany textbooks (1947, 1951) and also wrote some popular-science articles for journals *Evgenika* and *Proteus*. Especially in *Evgenika* (1935-1938) he acquainted the Slovenian readers, above all medical doctors, with the basis of cytology and genetics.

The authors describe Tomažič's life career, present an annotated bibliography and acknowledge the importance of his work.

Literatura in viri

- ADAMIČ, F., 1980: Tomažič Gabrijel. Slovenski biografski leksikon 4(12): 105.
- KOKOLE, J., 1969: Bibliografija doktorskih disertacij univerze in drugih visokošolskih in znanstvenih ustanov v Ljubljani 1920-1968. Univerza v Ljubljani, 1969.
- MARINČEK, L., I. PUNCER & M. ZUPANČIČ, 1979: Znanstvena prizadevanja za izpopolnitev fitocenološkega sistema v Sloveniji. *Gozdarski vestnik* 37: 49-57.
- [ROBIČ, D.], 2000: Predmet: Gozdna fitocenologija. V: WINKLER, I. & J. MALNAR (uredn.), *Petdeset let univerzitetnega študija gozdarstva*, str. 23-26.
- Spominski zbornik Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani 1947-1977 II. Ljubljana 1977. Univerza v Ljubljani. Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in sodelavcev. Ljubljana 1957 (G. Tomažič, str. 37).
- Univerza v Ljubljani. Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in sodelavcev 2 (1956-1966). Ljubljana 1969 (G. Tomažič, str. 575-576).
- Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani. Biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev, znanstvenih delavcev in sodelavcev 3 (II) (1966-1976). Ljubljana 1981 (G. Tomažič, str. 1043).
- WRABER, T., 1982: Jesenkov spominski kamen - obnovljen. *Proteus* 45: 151-153.
- WRABER, T., 1990: Tomažič Gabrijel. Primorski slovenski biografski leksikon 4(16): 6-7.
- WRABER, T., 1999: Tomažič, Gabrijel. *Enciklopedija Slovenije* 13: 277.
- ZUPANČIČ, M., 1997: Pregled fitocenoloških raziskav v Sloveniji. *Acta Biologica Slovenica* 41(2-3): 5-17.
- ZUPANČIČ, M., 2001: Vegetacijska raziskovanja G. Tomažiča na Notranjskem Snežniku. *Hladnikia* 12-13: 7-12